

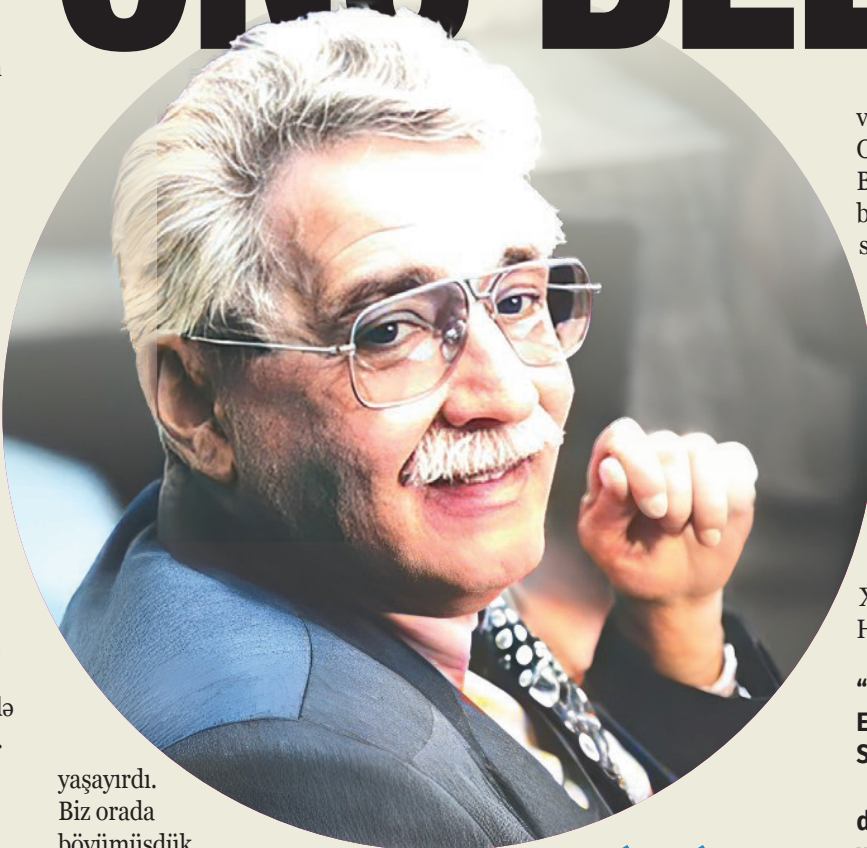
“ATAMIN DƏHLİZDƏN GƏLİB BAXIŞI İLƏ ÇAY İSTƏMƏSİ HƏMİŞƏ GÖZÜMÜN QABAĞINDADIR”

Xəbərləşdi
Tarane Maharramova
taranamaharramova@kaspi.az

Xalq yazıçısı Yusif Səmədoğlunun qızı Humay Vəkilova:
“Atam az yaşadı, amma çox iş gördü. Bizdən də çox razı getdi. “Mən bu qızları min oğula dəyişməyəm”, - deyirdi. Biz ona oğul da, ana da olmuşuq. Ona övlad kimi necə lazımdırsa qulluq edirdik”.

“AĞLIMIZA GƏLMƏZDİ Kİ, ONU BELƏ TEZ İTİRƏCƏYİK”

“HEÇ VAXT İŞLƏRİMİZƏ QARIŞMAZDI”

● Adətən Yusif Səmədoğlu haqqında böyük qızı Mehriban xanım danışır. Bu dəfə bu missiya sizin üzərinizə düşdü. Çətindirmi?

● Təbii ki, çətindir... Bizdə ata da bir az müsahibələrdən qaçırdı. O ailəni təmsil etmək çətindir, gərək layiqincə danışasan. Həm də mən ədəbiyyatdan uzaq adamam. Bu üzdən də çətindir. Bir də vaxt keçdikcə çox xatirələr unudulur...

● Yusif müəllimin ocağında iki qız övladı böyüyüb. Biz onu böyük şairin oğlu, tanınmış ictimai xadim, Milli Azadlıq Hərəkatının öncüllərindən biri, millət vəkili, nəhayət bir yazıçı kimi tanıyırdıq. Amma siz övladı olduğunuz üçün onu daha yaxşı xarakterizə edə bilərsiniz...

● Bilirsiniz, atam haqqında düşündəndə həmişə deyirəm: o, demokrat idi. Heç vaxt işlərimizə qarışmazdı. Kiminlə telefonla danışsın, məktəbə gətirdin-gətmədin, gündəliyini gətir baxım, rəfiqələrinlə görüşdünmü - belə şeylər olmayıb. Çox zərəfatlı, mehriban insan idi.

● Bu münasibət “onsuz da heç nə deməyəcək...” - deyə sizdə bir qədər arxayınlıq və ya sərbəstlik yaratdırmı?

● Qətiyyə... Məktəbi necə lazımdırsa oxuyub bitirdik, ali məktəbə qəbul olduq. Bacım filologiya ixtisasını bitirdi, amma ailə həyatı qurduğu üçün işləmədi. Mən də anamın istəyi ilə həkim oldum. Mən indi də işləyirəm. “Vaqif 30” ünvanında yazıçıların binası vardı. Bütün yazıçı və şairlərin övladları orada

yaşıyırdı.

Biz orada böyümüşdük, sonra bu binaya köçdük. Bizim indiye qədər “WhatsApp” da “Vaqif 30” adlı qrupumuz var, indi də bir-birimizlə görüşürük. Bəlkə atam bu baxımdan qarışmayıb: bilirdi ki, kimlə oturmaq-dururuq. Evdə nizam-intizamı anama tapşırırmışdı. Anam bizə nəzarət edirdi və o, bir az sərt idi. Atam daha çox oğlan nəvələrinə görə narahat olurdu.

● Bəs məktəbdə, universitetdə Səməd Vurğunun nəvəsi olmaq sizə hansı “imtiyazları” qazandırır?

● Əlbəttə, buna görə xüsusi hörmət olurdu. Küçədə bizi “Səməd Vurğunun nəvələri” - deyə əllə göstərirdilər. Amma biz bundan istifadə etmirdik. Düzdür, biz babanı görməmişdik, heç anam da görməyib. Səməd Vurğun nəvə üzü görmədi. Atamın da ən qorxuğu bu idi, “Birdən nəvə görmərəm”, - deyə narahat olurdu. 50 yaşında bu qorxu atamda daha çox idi. Bu yaş adlayandan sonra, həmişə deyirdi: şükür, nəvələrimi gördüm. Xəstəxanada ağır xəstə olanda biz uşaqlarla onu yoluxmağa gedirdik. “Uşaqları bura gətirməyin”, - deyirdi. Bir-iki dəfə də doluxsundu. İstəmədi ki, uşaqlar onu elə ağır vəziyyətdə görsünlər.

● Yusif müəllim xəstə olanda “dursam nə edəcəm?” - deyə arzulayırdı?

● Bu sözü demirdi. Yəqin vəziyyətini başa düşürdü. Onda intuisiya çox güclü idi. Bir dəfə “görəsən, mən niyə belə oldum?” - dedi. Biz onun sağlamlığı üçün nələr etmədik? Bəxtiyar Vahabzadə atamla bağlı Ümummilli Lider Heydər Əliyevə müraciət etdi. O, atamı Almaniyaya müalicəyə göndərdi. Burada “Leçkomissiya” da da yatdı. Amma müalicələrin heç bir faydası olmadı... Atamın ölümündən sonra onun iyini bibim Aybənizdən, nənəm Xavərdən, əmim Vaqifdən alırdıq. Heç kəs qalmadı...

“EVİMİZƏ TEZ-TEZ ZƏNG EDİB “CƏLALI OLAR?” - DEYƏ SORUŞURDULAR”

● Yusif müəllim sizə “anam” deyirmiş. Bu, nənəniz Xavər xanımın oxşarlığınıza bağlı idi, ya sadəcə atanızın əzizləməsi idi?

● Mən və əmim qızı Nigar indi daha çox bibimiz Aybənizə oxşayırdı. Yadımdadır, Elçin Əfəndiyev həmişə bizə gəlirdi. Mən onlar üçün həvəslə buterbrodlar hazırlayırdım. Bacım Mehriban da edirdi, amma atam mənə “anam, ondan hazırla”, - deyirdi. Bəlkə sonbeşik idim, ona görə...

● Sizin adınız Səməd Vurğunun məşhur “Komsomol poeması”ndadır. “Yeddi oğul istəmə” filminin ssenari müəllifi də atanız olub. “Humay”la bağlı bir xatirəniz varmı?

● Aygün, Mehriban, Humay adları Səməd Vurğunun əsərlərindən götürülüb. Atam mənə “Yeddi oğul istəmə” in çəkilişlərinə aparırdı. Biz balaca idik, amma çəkilişlərdə iştirak edirdik. Atam mənə kinostudiyaya da aparırdı. Mən o aktyorları çəkiliş zamanı görürdüm. Sovet dövrü idi. Film ekranı çıxandan sonra böyük rezonans doğurdu. Evimizə tez-tez zəng edib “Cəlal olar?” - deyə soruşurdular.

“SƏN GETDİN, BİZ NEYNƏRİK...”

● Atanız Səməd Vurğun haqqında nələr danışdı?

● Adətən atası haqda çox az danışdı. Ola bilsin, atasını gənc yaşında itirməsi ona da ağır idi. Atası haqda olan verilişlərə də çox

vaxt baxmırdı. Təsəvvür edin, o, atasının ölümündən sonra Moskvada institutu atıb gəlmişdi, nənəmi tərk etməyə istəmədi. Kaş görəydiniz, nənəm Xavər necə xanım-xatın bir qadın idi. Onun elə xatirələri vardı ki...

● Yusif Səmədoğlu dünyasını dəyişəndə siz ona məktublar, şeirlər yazmısınız. O şeirlərin taleyi necə oldu?

● Mən o şeiri yuxuda gördüm. Hələ atamın 40-ı çıxmamışdı. Vaqifə verdim, oxuyub bəyəndi. Sonra “Azərbaycan” jurnalının baş redaktoru İntiqam Qasımzadəyə verdik. O da atama həsr olunmuş nömrədə çap etdi. Sonra atama məktublar yazırdım.

● Nə yazırdınız?

● “Sən getdin, biz neynərik” və s. Atamı itirmək bizim üçün çox ağır idi. Bacımla oturub “bir pis hərəkəti yadıma sala, bir az sakitləşək”, - deyə özümlə təsəlli axtarırdıq. Atam xəstə olanda “Leçkomissiya”-nın baş hakimi “hələ belə övladlar görməmişəm”, - deyə anama söylədi. Biz atamıza çox bağlı idik. Bilmirəm, bu onun insanlığı ilə bağlı idi, ya başqa səbəb vardı. Onun ölümündən bir şok keçirib o məktubu, sonra şeirlər yazdım. Yasa gələnlərdən soruşurdum ki, mən nə vaxt yüngülləşəcəyəm? Deyirdilər, bir ildən sonra...

● Bir ildən sonra necə oldu, sakitləşdinizmi?

● Zaman... O hər şeyi yerinə qoyur, bütün yaraları sağaldır. Düzdür, indi də ağırdır. Siz indi o yazını xatırladınız, mən həmin məktubu yazanda yaşadığım hissi keçirdim...

● Amma heç biriniz ata-baba yolunu davam etdirib ədəbiyyatçı olmadınız...

● Axı o istedad yoxdur. Gərək layiqincə onları təmsil edəsən, amma o istedad yoxdur.

● Atanızın ən çox hansı xüsusiyyəti sizə keçib?

● Demokratlıq... Mən də uşaqlarıma qarşı ələyəm. Maşallah, ikisi də ailə sahibidir. Atam nəvələrini dəlacasına sevirdi. Mən də, bacım da ələyik. İndi bacım ABŞ-yə

- oğlunun yanına gedib. Orada nəvəsi var. Biz atamızı kimiyyət, nəvələrdən doymuruq. Böyük bacımın oğlu atama çox oxşayırdı.

“HƏMİN TƏDBİRDƏ ATAM DEMİŞDİ Kİ, BİLİRƏM, 62 İL YAŞAYACAĞAM”

● Yusif Səmədoğlu özünü yazıçı, yoxsa millət vəkili kimi daha rahat hiss edirdi?

● Daha çox fotoqraf kimi. Onun maraqlı kolleksiyası vardı. Bir dəfə Milli Məclisdən onun sərgisini də təşkil etdilər. Bizi qəfildən çəkirdi. Daha sonra pilyonkaları aşkarlayırdı. Ailədə elə şəkillərimiz var ki... Evimizdə akvarium vardı. Balıqları yemləyəndə biz də ona kömək edirdik. Bizim itimiz, tutuqşumuz, kirpimiz də vardı. Atamın heyvanlara olan sevgisi bizə keçmişdi. O, bu işlərdən zövq alırdı. Atam sadə insan idi. Adamlarda da sadəliyi sevirdi. Dostları balıqçılar, fotoqraflar idi. Yadımda ən çox qalan onun dalbadal bir neçə stəkan çay içməsidir... Çayxor idi. Dəhlizdən gəlib baxışı ilə çay istəməsi həmişə gözümün qabağındadır. Atamın musiqi alətində gözəl ifa etməyi vardı. Bir də eşidərdin o biri otaqdakı sintezatorunda “Sarı gəlin”i, “Tut ağacı boyunca”-nı çalır. Heyif ki, biz o ifaları yazmırdıq. Elə bilirdik ki, atamızı 100 il yaşayacaq. Ağlınızda gəlməzdi ki, onu belə tez itirəcəyik. İndi buna görə çox təəssüflənirəm. Atamın 50 illik yubileyində Heydər Əliyev də iştirak edirdi. O, atamı çox istəyirdi. Həmin tədbirdə atam demişdi ki, bilirsiniz, 62 il yaşayacağam. 63 il yaşadı...

“HƏR HALDA, ATAMIN XİDMƏTLƏRİ ÇOX OLUB”

● Yusif Səmədoğlunun yaxın dostları arasında Anar, Elçin və başqaları olub. Bu yaxınlarda Elçin dünyadan keçdi...

● Atam yadıma düşdü... Bir də Anar mütəllibmə kövrəldim. “Mən sonuncu yaxın dostumu itirdim”, - dedi. Bizim evdə Elçin, Maqşud İbrahimbəyov, Eldar Quliyev, İmran Qasimov, İsmayıl Sıxı, Emin Sabitoğlu olurdu. Atam İsmayıl Sıxı ilə, Anarla demək olar ki, hər gün söhbət edirdi. Xalq Cəbhəsinin üzvləri bizə gəlirdi. Bacımın toyunda Əbüləziz Elçibəy də iştirak edirdi.

● Atanızın ölümündən sonra dostlarınız da ayağı kəsildi?

● Nənəm həmişə deyirdi ki, Səməd Vurğun rəhmətə gedən kimi mənim telefonum susdu. Bizim telefon da susdu. Amma atam İmran Qasimovla yaxın dost idi. Hər yeni ildə onun həyat yoldaşını təbrik edirdi. Bizdə isə telefon susdu...

● Yusif Səmədoğlunun “Deyilənlər gəldi başa” romanı çap olunub. Ancaq o, bu əsəri bitirməmişdi...

● Bitirə bilmədi, xəstələndi. Həm də atam bir az tənbel idi. Vəfatından sonra biz onun kompüterindən materialı götürüb yarımçıq əsər kimi çap elədik. Biz Vaqifə “bəlkə sən bitirəsən”, - dedik. Əmim “heç vaxt, qoy belə qalsın...”, - deyə qəti etiraz etdi.

● Bu barədə yəqin Yazıçılar Birliyi düşünür. Hər halda, atamın xidmətləri çox olub. Elə 20 Yanvar hadisələrini xatırlayaq. O hadisələr zamanı çox sarsılmışdı. Canlı yayımda bütün dünyaya baş verənlər haqqında car çəkmək böyük cəsarət tələb edirdi. Atamla Bəxtiyar Vahabzadə heç nədən qorxmırdan insanları qırğından qorumağa çalışırdılar. Hər an evə girib, atamı apara bilirdilər. Atam vətəninə olduqca çox sevirdi. Həmişə deyirdi ki, vətənim qoyub heç yerə getməyəm. O vaxt mən də, bacımı da oxumağa Azərbaycan bölməsinə yazırdı. Elə dövr idi ki, rus bölməsində oxuyanlar bizə yuxarıdan aşağı baxırdılar. Mən Tibb Universitetində oxuyanda bunu yaşamışam. Atam az yaşadı, amma çox iş gördü. Bizdən də çox razı getdi. “Mən bu qızları min oğula dəyişməyəm”, - deyirdi. Biz ona oğul da, ana da olmuşuq. Ona övlad kimi necə lazımdırsa qulluq edirdik. Bizi çağırən kimi qulluğunda dururduq. Bir tərəfdən xoşbəxtəm ki, belə ata ilə ünsiyyətdə olmuşam.

Fotolar: Tural Xəlil - Global Photostock

“ATAM AZ YAŞADI, AMMA ÇOX İŞ GÖRDÜ”

● Şəxsi əşyalarını muzeyə vermisiniz?

● Şəxsi əşyaları Səməd Vurğunun Ev-muzeyindədir. Biz nazirliyin dəstəyi ilə muzeydə bir guşə yaratdıq: yazı masası, əlyazmaları, fotoaparatları, trubkalı oradadır. Nə qədər sağıq, vaxtında muzeyə verdik. Orada qalsa yaxşıdır. İndi bibimin oğlu Vurğun muzeyinin direktorudur. Atam Moskvada Yevgeni Yevtuşenko ilə oxuyub. O, bir kitabını mənimlə bacıma həsr edib. Həmin kitabı da muzeyə vermək istəyirəm.

● Dekabr ayında 90 illik yubileyi olacaq. Yubileyi necə qeyd etməyi düşünürsünüz?

● Bu, bizim işimiz deyil. Bu barədə yəqin Yazıçılar Birliyi düşünür. Hər halda, atamın xidmətləri çox olub. Elə 20 Yanvar hadisələrini xatırlayaq. O hadisələr zamanı çox sarsılmışdı. Canlı yayımda bütün dünyaya baş verənlər haqqında car çəkmək böyük cəsarət tələb edirdi. Atamla Bəxtiyar Vahabzadə heç nədən qorxmırdan insanları qırğından qorumağa çalışırdılar. Hər an evə girib, atamı apara bilirdilər. Atam vətəninə olduqca çox sevirdi. Həmişə deyirdi ki, vətənim qoyub heç yerə getməyəm. O vaxt mən də, bacımı da oxumağa Azərbaycan bölməsinə yazırdı. Elə dövr idi ki, rus bölməsində oxuyanlar bizə yuxarıdan aşağı baxırdılar. Mən Tibb Universitetində oxuyanda bunu yaşamışam. Atam az yaşadı, amma çox iş gördü. Bizdən də çox razı getdi. “Mən bu qızları min oğula dəyişməyəm”, - deyirdi. Biz ona oğul da, ana da olmuşuq. Ona övlad kimi necə lazımdırsa qulluq edirdik. Bizi çağırən kimi qulluğunda dururduq. Bir tərəfdən xoşbəxtəm ki, belə ata ilə ünsiyyətdə olmuşam.

